

Kommunerne og Staten plejer at være omtrent to lige store Faktorer — var i 1917—18 585 198 000 Kr., i 1920—21 1 001 878 000 Kr. Vi ser, at Stigningen i alt væsentlig er den samme for Staten og Kommunerne. Vælger man de samlede Udgifter for Staten og Kommunerne, vil man finde et lignende Forhold. Staten havde i 1917—18 650 396 000 Kr. i samlet Udgift, i 1920—21 1 008 494 000 Kr., og Kommunerne i 1917—18 390 006 000 Kr., i 1920—21, som er det sidste Aar, for hvilket man har en fælles Statistik for Stat og Kommuner, og derfor har jeg taget dette Aar, 730 173 000 Kr. Der er ingen væsentlig Forskel i Stigningen af Summerne for de Faktorer. Vil man endelig sige: Ja, men Kommunerne har maaske optaget flere Laan, skal jeg ogsaa anføre, hvor mange Laan der er optaget af Stat og Kommuner i disse to Aar. Staten har i 1917—18 optaget 274 893 000 Kr., i 1920—21 508 084 000 Kr., Kommunerne i 1917—18 197 188 000 Kr. og i 1920—21 364 008 000 Kr. Det er Forholdet; det er i alt væsentligt ens. Men dertil kommer, at Staten stadig kan udskrive nye Skatter, kan lægge nye indirekte Skatter paa Befolkningen og paa den Maade forbedre sin Status, og Staten kan endvidere flytte og har flyttet Byrderne fra sig over paa Kommunerne; i Forsørgelsesspørgsmaal, i Skole-spørgsmaal, overalt søger man for at lægge Byrderne over paa Kommunerne. Paa den Maade kan det naturligvis for en og anden Kommune blive trangt, men det skal saa ogsaa huskes, hvem det er, der gør det trangt: det er Staten, det er den højtærede Indenrigsminister, og det er sandelig ikke Kommunerne selv.

Maa jeg saa blot sige, at det er jo godt, at den højtærede Minister vil behandle sit eget Forslag og søge at faa det ført igennem, men det behøver jeg da endelig ikke at takke ham for. Naar den højtærede Minister derimod siger, at vort Forslag bliver forkastet som sædvanligt, saa er det akkurat, hvad Højre sagde til Berg, da han første Gang kom med sit Forslag. Da kunde Højre endnu forkaste Venstres Forslag i Folketinget, men det varede ikke længe, før de ikke kunde det, og efter det næste Valg sagde Chr. Berg, at de Bønder, der havde stemt imod den kommunale Valgret i hans Forslag, var forsvundet fra Tinget. Nu

gælder det blot om, at ikke de Bønder, der stemmer for den højtærede Ministers Forslag og imod vort Forslag, ogsaa forsvinder fra Tinget ved næste Valg.

Christmas Møller: Jeg skal følge den højtærede Formands Henstilling og fatte mig meget kort; jeg har tre Bemærkninger at gøre, først en til det ærede Medlem Hr. Sundbo. Det ærede Medlem Hr. Sundbos Betragtninger over Valgrets alderens Nedsættelse førte ham til at sige, at nu gik man jo til at give Jord til 21-aarige, og saa maatte man da ogsaa kunne give dem Valgret til Kommunen. Det forekommer mig, at denne Betragtning halter overmaade meget. Man giver de unge ned til 21 Aar i særlige Tilfælde Jord fra Staten; man har en særlig Udvalgelse, hvor man undersøger alle deres Forhold, og saa giver man dem Jord, saaledes at det, de faar at arbejde med, vedrører alene dem selv eller ogsaa deres Familie. Men med Hensyn til Valgretten til Staten og Kommunen er Forholdet det, at denne kan man ikke blot benytte i sin egen Interesse, men dens Benyttelse kan have en afgørende Indflydelse paa mange andres Forhold, og denne afgørende Forskel ser det ærede Medlem Hr. Sundbo ganske bort fra.

Med Hensyn til Valgmaaden vil jeg gerne indrømme den højtærede Indenrigsminister, at det Forslag, der af et Mindretal er stillet i Valglovskommissionen om kun at indføre Listeforbund udenfor København-Frederiksberg, venter jeg ikke i særlig Grad at faa vedtaget, og naar derfor Indenrigsministeren var af den Anskuelse, at der skulde være helt andre Grunde til, at jeg kom ind paa de Betragtninger angaaende Listeforbund paa forskellige Vis de forskellige Steder, maa jeg formode, at det er dette Ændringsforslag, stillet i Kommissionen, som har ført den højtærede Indenrigsminister ind paa saadanne Afveje. Men jeg tror alligevel, man godt i Kommissionen kunde drøfte, om man ikke kunde give Kommunerne denne Ret til selv at bestemme, om de vilde have Listeforbund eller ikke, eller om man kunde tænke sig, at en større eller mindre Part af de kommunale Vælgere kunde indgive Forslag derom og have Ret til at kræve Listeforbund. Indenrigsministeren udtalte sig derefter meget skarpt imod Stemme-